

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 17.06.1959, sp. zn. 2 Tz 18/59, ECLI:CZ:NS:1959:2.TZ.18.1959.1

Číslo: 9/1960

Právní věta:

Pro řádné zajištění důlního provozu vedle předpisů právních, hospodářských, finančních apod., jsou dány i důležité bezpečnostní předpisy, jejich úkolem je zajistit bezpečnou práci horníků a tím přispívat k úspěšnému plnění plánovaných úkolů. Úrazy pracujících nejenom že vyřazují horníky z pracovního procesu a působí jim zdravotní a hmotnou újmu, ale narušují i plnění hospodářských úkolů. Proto význam bezpečnostních předpisů a jejich přísné uplatňování a dodržování je jednou ze základních povinností všech vedoucích pracovníků a každého horníka.

Při zkoumání a posuzování zavinění na důlních nehodách a s tím souvisících pracovních úrazech je nutno vždy vycházet z předpisů, které upravují stav, postup, odpovědnost jednotlivých pracovníků apod. a bezpečný provoz každého pracoviště.

V boji proti úrazovosti musí své místo zaujímat i soud, který musí obzvláště pečlivě zjišťovat příčiny důlních nehod a úrazů, zkoumat, zda odpovědní činitelé dodržují nové předpisy a postihovat ty, kteří svým lajdáctvím, nedodržováním předpisů, ulehčováním si své práce způsobují a zavinují úrazy nebo dokonce i smrt pracujících při výkonu jejich povolání.

Soud: Nejvyšší soud ČSR

Datum rozhodnutí: 17.06.1959

Spisová značka: 2 Tz 18/59

Číslo rozhodnutí: 9

Číslo sešitu: 2

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Bezpečnost a ochrana zdraví při práci, Obžaloba, Odpovědnost trestní, Posudek znalecký, Příčinná souvislost, Ublížení na zdraví, Zavinění, Zproštění obžaloby

Předpisy: 86/1950 Sb. § 222 64/1956 Sb. § 2

§ 122

§ 242

§ 296

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

20. ledna 1958 na dole Novátor nebyla provedena zajišťovací jízda před jízdou s osazenstvem a před výjezdem ze 7. patra na povrch byl dán signál k vyjetí, aniž bylo ověřeno, že jsou stažena a zajištěna stavítka, čímž byl způsoben těžký úraz D. a lehčí poranění B. a C.

Lidový soud v Trutnově rozsudkem ze dne 17. září 1958 uznal obžalovaného A. vinným trestným činem ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 222 odst. 1, 2 tr. zák. a odsoudil ho k trestu odnětí svobody v trvání 16 měsíců podmíněně. Obžalovaného B. zprostil obžaloby podle § 242 písm. c) tr. ř. proto, že před výjezdem ze 7. patra na povrch dal signál k vyjetí, aniž se přesvědčil o tom, že jsou stažena a zajištěna stavítka, čímž měl způsobit těžký úraz D. a lehčí poranění C. a sobě a že tak měl spáchat trestný čin ublížení na zdraví podle § 222 odst. 1, 2 tr. zák. Dalším rozsudkem lidového soudu v Trutnově ze dne 20. května 1958 byl obžalovaný C. uznán vinným trestným činem ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 222 odst. 1 tr. zák. a odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání 6 měsíců podmíněně.

Krajský soud v Hradci Králové dne 23. prosince 1958 zamítl odvolání krajského prokurátora a k odvolání obžalovaného A. zrušil napadený rozsudek, pokud jím byl uznán vinným a odsouzen pro trestný čin ublížení na zdraví podle § 222 odst. 1, 2 tr. zák. a obžalovaného A. podle § 242 písm. c) tr. ř. z obžaloby zprostil.

Nejvyšší soud ke stížnosti pro porušení zákona podané generálním prokurátorem zjistil, že uvedenými rozsudky byl porušen zákon v ustanovení § 2 odst. 7 tr. ř., všechny citované rozsudky, jakož i usnesení na ně navazující zrušil a vrátil věc okresnímu prokurátoru v Trutnově k došetření.

Z odůvodnění:

Stížnost pro porušení zákona navrhuje zrušení napadených rozsudků a uvádí, že soudy při rozhodování o vině vycházely z předpisů, které v době úrazu již nebyly účinné a nepovšimly si nových předpisů, upravujících bezpečnost při práci, které byly vydány ÚBÚ dne 30. září 1955 pod č. 2300/55 a nabyly účinnosti dne 1. ledna 1957, neposoudily proto vinu u všech obžalovaných spravedlivě.

Nejvyšší soud shledal, že byl porušen zákon.

Pro řádné zajištění důlního provozu vedle předpisů právních, hospodářských, finančních apod., jsou dány důležité bezpečnostní předpisy, které zajišťují bezpečnou práci horníků a přispívají k úspěšnému plnění plánovaných úkolů. Úrazy pracujících nejenom, že vyřazují horníky z pracovního procesu a působí jim zdravotní a hmotnou újmu, ale vážně narušují plnění hospodářských úkolů. Proto význam bezpečnostních předpisů a jejich přísné uplatňování a dodržování je jednou ze základních povinností všech vedoucích pracovníků a každého horníka.

Při vyšetřování důlních nehod a s tím souvisících pracovních úrazů je nutno vždy vycházet z předpisů, které upravují stav, postup, odpovědnost jednotlivých pracovníků apod. a bezpečný provoz každého pracoviště.

Svědék H. vyličil postup prací na dole Novátor a uvedl, jakých chyb se kdo dopustil.

V oznámení OBÚ v Kutné Hoře jsou inž. N. uvedeny příčiny, pro něž došlo k úrazu. Tyto příčiny jsou stanoveny z hlediska bezpečnostních předpisů pro uhelné a lignitové doly, vydaných ÚBÚ v Praze čj. 2300/1955 ze dne 30. září 1955, které nabyly účinnosti dnem 1. ledna 1957.

Inž. N. u hlavního líčení uvedl, že dne 20. ledna 1958, tj. v době úrazu na dole Novátor, používali ještě nařízení o jízdě na laně v hornických závodech, ze dne 27. května 1943.

Lidový ani krajský soud nepřezkoušely, jakých předpisů na dole Novátor bylo používáno a neodstranily rozpor ve výpovědi svědka H. o chybách, které se staly a o příčinách nehody uvedených ve vyjádření OBÚ v Kutné Hoře a oba soudy vycházely z předpisů z r. 1943.

Stále se rozvíjející hornictví, technický pokrok, zvyšující se produktivita práce vyžadují, aby předpisy, které chrání bezpečnost osazenstva dolů a provozu, byly doplňovány a upravovány, aby byla zvyšována ochrana života a zdraví pracujících. Proto nové předpisy musí si osvojit všichni technici, kteří si musí uvědomit, že je nezbytně nutno je dodržovat a jejich plněním zvyšovat ochranu života a zdraví horníků.

V boji proti úrazovosti musí své místo zaujímat i soud, který musí obzvláště pečlivě zjišťovat příčiny důlních nehod a úrazů, zkoumat, zda odpovědní činitelé dodržují nové předpisy a postihovat ty, kteří svým lajdáctvím, nedodržováním předpisů, ulehčováním si své práce způsobují a zavinují úrazy nebo dokonce i smrt pracujících při výkonu jejich povolání.

V této trestní věci šlo o důlní nehodu při dopravě při jízdě na svislém laně. Šlo o dopravu lidí na laně z výjezdního patra na 10. patro v jámě č. 3 dolu Novátor – Rybníčky, který od roku 1957 patří do východočeského uhelného revíru (VUR). Předpisy, upravující bezpečnost při práci na tomto dole, byly vydány ÚBÚ dne 30. září 1955 pod č. 2300/1955 a nabyly účinnosti dnem 1. ledna 1957. Díl V. část 8. upravuje důlní dopravu a jízdu ve svislých dílech a v této části jsou uvedeny předpisy, týkající se jízdy lidí na laně. Podle § 1468 byla zrušena pro uhelné doly vyhláška č. 522/1943 Ú. l. o jízdě na laně v hornických závodech. Mělo se tedy postupovat podle bezpečnostních předpisů účinných v době důlní nehody, která se stala dne 20. ledna 1958. Soudy však z těchto předpisů nevycházely.

Krajský soud při posuzování způsobilosti obžalovaného B. ve funkci naražeče vycházel z ustanovení § 102 nař. o jízdě na laně, které v době úrazu bylo již zrušeno.

V nových předpisech není stanovena šestiměsíční průprava pro naražeče nebo hlavního naražeče, jak tomu bylo v § 2 nař. o jízdě na laně z roku 1943. Nesprávná zjištění soudu, týkající se průpravy naražečů, počítaje v to i školení, instruktáže, poučení naražečů apod., měl za následek nesprávné rozhodnutí o způsobilosti vykonávat funkci naražeče u B., ale též i u C. i A.

Obžalovaný C. se hájil tím, že si již nepamatuje, zda stavítka před výjezdem na povrch ze 7. patra zasunul. O tom, že tak neučinil, svědčila ta skutečnost, že klec při sjíždění na 10. patro narazila na vysunutá stavítka na té straně, na které C. narážel. Dále se hájil tím, že stavítka na 7. patře byla v poslední době před úrazem neustále porouchána i když kritického dne řádně fungovala. Tato obhajoba nebyla řádně prověřena, ačkoliv porucha na stavítkách mohla způsobit i jejich vypadnutí do zátyně jámy, zejména proto, že nemohla být uzamčená, neboť u stavítek nebyly zámky. Podle § 809 odst. 3 BP č. 2300/1955 musí páky stavítek v otevřené poloze být spolehlivě zajištěny a kromě toho ještě uzamčeny. Podle § 810 cit. předpisů stavítka musí být denně prohlédnuta a výsledek prohlídky zapsán do knihy prohlídek. Tato otázka nebyla přešetřována ani zkoumána v řízení přípravném ani soudem.

Odsouzený C. byl uznán vinným proto, že jako naražeč zanedbal bezpečnostní předpisy, týkající se zabezpečení stavítek. Zatím co u A. a B. zprošťující výrok byl z převážné části odůvodněn tím, že jím nebyla poskytnuta dostatečná průprava výkonu funkce naražeče resp. hlavního naražeče (signalisty), u odsouzeného C. se touto okolností soudy nezabývaly. Odsouzený C. sice pracoval již delší dobu před úrazem v hornictví, naražeče však vykonával od 15. ledna 1958, tedy 5 dnů před nehodou. Odsouzený tvrdil, že do funkce naražeče nebyl zaškolen ani instruován a tato jeho obhajoba byla v

podstatě potvrzena. Měla být proto zkoumána jeho způsobilost k výkonu funkce podle § 868 odst. 2 BP č. 2300/55.

Použití nesprávných předpisů mělo vliv i na otázku dávání návěstí k jízdě na laně a na provedení zajišťovací jízdy. BP č. 2300/55 znají mimořádnou jízdu (§ 797), výjimečnou jízdu (§ 796) a jízdu mimo stanovenou dobu (§ 872). Mimo to uvedené předpisy znají zkušební jízdu (§ 297 odst. 7), která se provádí před jízdou mimořádnou a v případech uvedených v § 906 BP. Kromě toho se vyskytují různé názvy jízd na laně (prohlídková jízda, zajišťovací jízda). V tomto řízení nebylo však zkoumáno, o jakou jízdu se jedná z hlediska cit. BP a není ujasněno, o jakou jízdu šlo, při níž se stala nehoda, která je předmětem řízení. Podle tvrzení svědků z řad pracovníků dolu měla být provedena před sjezdem na 10. patro zajišťovací jízda. O této jízdě však není zmínky v oznámení OBÚ. Zástupce OBÚ u hlavního líčení však tvrdil, že šlo o pravidelnou jízdu mužstva na laně, a proto měla být podle § 75 N. oj. z r. 1943 provedena zajišťovací jízda. Zástupce OBÚ vychází z neplatných předpisů a pokud poukázal na nejasnost a neúplnost předpisů o mimořádné jízdě při přesazování klecí, měly soudy i v tomto směru přesně zjistit správnost postupu. V tomto směru nebyly tudíž náležitě objasněny všechny okolnosti rozhodné pro posouzení zavinění obžalovaného A.

Rovněž nebyla náležitě objasněna okolnost týkající se dávání správného návěstí obžalovaným A. strojníkovi. Nebylo zjištěno a objasněno, jaké návěstí měl obžalovaný správně strojníkovi dávat, jak je obsaženo v § 869 BP č. 2300/55, avšak návěstí podle těchto předpisů dávana nebyla.

Již v přípravném řízení měly být zjištěny rozhodné skutečnosti, kdo nese odpovědnost za nehodu a zejména za to, že na dole Novátor nebylo postupováno podle platných předpisů příp. mělo být zkoumáno, zda nebyla povolena pro tento důl výjimka ve smyslu § 1469 BP č. 2300/55 nebo některá výjimka podle § 998 cit. předpisu.

Ježto lidový soud ohledně obžalovaného C. a krajský soud ohledně obžalovaného A. i B. nepřihlédl k novým předpisům, nezkoumal řádně příčiny nehody, nezjistil chyby, které se staly a které mohly být příčinou nehody, nezjistil také, kdo se chyb dopustil a které jednání bylo příčinou nehody, nerozhodl spravedlivě a porušil tak zákon v ustanovení § 2 odst. 7 tr. ř.

Bude proto třeba ke zjištění viníků provést nové šetření a vyslechnout o věci znalce, který by se vyjádřil o příčinách nehody z hlediska platných ustanovení (§ 122 tr. ř.) a pak posoudit spravedlivě, kdo na nehodě nese vinu. Je proto třeba znovu uvážit po odstranění dosavadních rozporů i výslechu znalce dosavadní nejasnosti, a proto byly zrušeny oba pravomocné rozsudky a věc vrácena až prokurátorovi, který pak po došetření z hlediska platných předpisů rozhodne znova o podání obžaloby.

V případě podání obžaloby proti C. nesmí být tento přísněji odsouzen než se stalo zrušeným rozsudkem, ježto stížnost pro porušení zákona byla podána ve lhůtě § 296 odst. 3 tr. ř. Na ostatní obžalované se toto ustanovení nevztahuje, neboť ohledně nich byla stížnost pro porušení zákona podána v tříměsíční lhůtě, stanovené citov. zákonným ustanovením.